

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

II. De dispensationis, validitate, & nullitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

EXAMEN XVI.

De Legibus circa materiam de Dispensatione particulari, scilicet priuilegio.

CAPVT PRIMVM.

Quisnam possit Dispensare?

1. *Vid significat hoc nomen Dispensatio?* Actum iurisdictionis, quo quis à legis obligatione eximitur; aut quo legis obligatio suspenditur.

2. *Qui nam in lege dispensat?* Superior legitimus, seu Legislatores, vel Superior ipse, vel successor, vel equalis in iurisdictione, cuius quidem internus consensus requiritur ad dispensationis valorem. Hic potest cum suis subditis dispensare, illósque à legis obligatione eximere, respectu aliorum adhuc obligatione perseverante. Idem potest quilibet conditor in sua lege, & Summus Pontifex in legibus ab Apostolis tanquam Episcopis latis.

3. *Num possit Legislatores secum suis in legibus dispensare?* Potest, quamvis actum, quo quis secum sua in lege dispensat, propriè & strictè dispensationem non appellatim.

4. *Inerior ne potest in Superioris lege dispensare?* Minimè, quoties Superior sibi dispensationem reseruauit, aut inferiori prohibuit dispensandi facultatem. Imò nec potest toties quoties non ademit expressè Superior ei facultatem dispensandi; quia quando urgente necessitate potest Papam certiorum per literas facere; vel inopia partium, quibuscum dispensandum est debet suis redditibus occurrere, ipse dispensare non potest.

CAPVT II.

De dispensationis validitate, & nullitate.

5. **N**VM Dispensatio concessa sine iusta causa à legislatore, vel ab habente ab ipso facultatem, valida sit? Valida quidem, sed non licita. Vnde peccat Superior si dispenseret sine

sine causa: imò si dispenset ex causa, quam dubitat esse sufficientem. At ille, quo cum dispensatum est, potest vti dispensatione, licet dubitetur, an Superior iustam dispensandi causam habuerit: quia in dubiis Principis est standum iudicio.

6. *Dispensatio in lege Superioris concessa ab inferiore sine iusta causa, illicita quidem est: quaesierim, num sit valida?* Minimè, vnde is quo cum inferior dispensauit in lege Superioris absque iusta causa non potest vti dispensatione. A fortiori dispensatio concessa à Papa sine iusta causa in iis, quæ sunt de iure diuino, & naturali inualida est, & dispensans, grauiter delinquit. Inducens item ad dispensandum sine causa, vel falsa allegata, peccat eodem pacto, quo dispensator.

7. *Necessum ne, vt Superior dispensaturus iudicialiter cognoscat, iustam ad dispensandum causam adesse?* Minimè, imò dispensatio tacitè concessa sine causæ cognitione, valida est.

8. *Quanam ad dispensandum iusta & sufficientes causa assignantur?* Hæc. Vtilitas, aut necessitas communis, vel priuata: Pietas, aliique occurrentes casus, qui sufficientes, & legitimi arbitrio prudentis viri visi fuerint, pro qualitate loci, temporis & personæ.

9. *An Princeps possit in lege dispensare, imposita multa pecuniaria fabricæ Ecclesiæ, vel piis operibus præcepto tradenda?* Minimè, nisi sit supremus Antistes; quia in Tridentino sess. 25, cap. 18. dispensatio gratis fieri præcipitur.

10. *Aliquid habens connexionem cum materia dispensationis taceatur, vel falsò narratur, quo cognito Superior non dispensaret: rogo, num sit valida dispensatio?* Inualida est: secus si taceatur tantùm res, vel circumstantia impertinens ad causam. Vnde valida est v. gr. dispensatio voti obtenta ab eo, qui se virum doctum, & studiosum finxit; nam huiusmodi fictio nihil refert ad dispensationis causam. Similiter valida est dispensatio obtenta tacito nomine personæ, quam si dispensans cognouisset, propter odium, non dispensasset. Valida item est, quando in personæ nomine erratur; quia accidentalia hæc sunt

11. *Est ne valida dispensatio, quoties impedimentum certum narratur sub dubio: vel quoties narratur vna tantùm causa, & ea sit falsa?* Minimè.

12. *Surreptio tacendo verum, vel exprimendo falsum, assolat in toto rescripto, vel in parte contingere: quoniam modo infamias*

separabilem
curiali
 zuat dispensationem? Si contingat in toto omnino vitiat, si in
 vna tantum rescritti parte vitiat, & irritum reddit rescrit-
 ptum, quoad eam partem, in qua est subreptio; non verò quo-
 ad reliquas. *Quid si non possit separari pars, in qua contingit*
subreptio? Totum rescritum irritum est. Valet autem re-
 scriptum quò ad partem, in qua non contingit subreptio,
 etiam subreptione in ea parte à curiali scilicet commissa, in-
 scio eo, in cuius fauorem rescritum obtinetur. Vnde obti-
 nens dispensationem de duobus votis in eodem rescritto,
 potest vti dispensatione quò ad votum in quo subreptio non
 contingit. Item qui in petendo rescritto ad beneficium sine
 curatum siue simplex bona fide tacuit legitimam ad cura-
 tum aetatem, potest virtute illius rescritti beneficium sim-
 plex obtinere, si aetatem legitimam ad beneficium simplex
 habeat. Porro vitium subreptionis, & inualiditatis suppletur
 per clausulam, *Motu proprio*, positam in rescritto, quando
 priuilegium motu proprio conceditur sine vlla praeuia in-
 formatione, sed ex mera concedentis liberalitate. Hoc qui-
 dem clausula, *Motu proprio*, in rescritis posita operatur, quod
 priuilegium censeatur magis voluntarium, & nunquam in
 eum, cui conceditur, retorqueatur.

13. *Metum incurio ad dispensationem obtinendam; rogo-
 num sit valida?* Ita planè. Non ita si extorta fuisset per do-
 lum, & mendacia, si dolus & mendacia circa causam finalem
 seu motiuam dispensationis versentur; id est, quando dispen-
 sans non concessisset dispensationem, vel eius partem, si do-
 lum cognouisset.

14. *Valida ne dispensatio ab aliquo obtenta non exprimendo
 se aliàs eam petuisse, sed non obtinuisse?* Valida est, v. gr. dispen-
 satio obtenta ab Episcopo successore ab anteriori denegata
 valida est, quamuis circumstantia denegationis taceatur. Imo
 validam puto dispensationem ab inferiori, habente tamen
 potestatem dispensandi, obtentam, quamuis non exprimatur
 eam prius fuisse à Superiori denegatam.

15. *De vna & eadem re duplex dispensatio petitur, & pri-
 ma fuit limitata: rogo, an in secunda, quae magis ampla petitur,
 facienda sit mentio prioris limitatae?* Ita planè, alioquin se-
 cunda videtur inualida, nisi secunda ex noua sufficienti causa
 petatur, aut nisi prima concessa fuerit cum limitatione, quae
 iuxta stylum apponi soleat.

16. *Qui ob scrupulum vel dubium circa primam dispen-
 sationem obtinet secundam, valide ne obtinet, non facta mentione
 prioris?* Ita quidem. Vnde qui obtinuit, v. gr. dispensationem
 valescendi

ascendi carnibus in vna Quadragesima, si in alia similem dispensationem querat, non tenetur prioris mentionem facere.

17. Quid si amplio rem dispensationem expeterem? Deberes prioris memoriam facere, v. g. qui obtinuisti exemptionem a soluenda parte decimarum, debes prioris mentionem facere si amplio rem desideras.

18. Habet quis plura impedimenta, seu vincula; num valide obtineat dispensationem vnus, aliis non explicatis? Affirmatiue respondeo, vt patet à simili de obstructo pluribus excommunicationibus, qui potest ab vna absolui, alia non ablata. Excipe Matrimonij impedimenta.

19. Readditur ne inualida dispensatio tacita qualitate, quam iura specialiter exprimi volunt, si ea qualitate expressa adhuc Superior dispensationem concessisset. Ita quidem. Vnde inualida est dispensatio obtenta (v. g.) non expresso gradu affinitatis, vel consanguinitatis, vel publicæ honestatis, aut non facta expressione diuersorum titulorum, ratione quorum duo sunt affines.

20. Committens cum consanguinea incestum, potest ne vti dispensatione, si antequam dispensatio obtineatur, iterum cum eadem peccet? Potest.

21. Est ne valida dispensatio obtenta non expressa linea in consanguinitate, affinitate, & publicæ honestate? Inualida est. Porro in cognatione spirituali exprimendum est, an sit filiationis, vel spiritualis consanguinitas. Imò explicandum, impedimentum publicæ honestatis esse in primo gradu, & ex matrimonio rato consurgere, si de hoc dispensatio queratur.

22. Est ne valida, quando circa speciem impedimenti erratur, aut quando obtinetur ad contrahendum cum affine vel consanguineo, tacito incestu iam commisso, & completo? Est inualida. Profectò si incestus sit occultus, non est necessariò facienda ipsius expressio in dispensatione à Papa pro foro externo obtinenda.

23. Est ne explicanda copula incestuosa spe facilius obtinendi dispensationem commissa? Ita planè, quamuis alter tantum eorum talem animum habuerit.

24. Valet ne in foro externo dispensatio concessa, si copula non intercessit, ea occulta interueniente? & an contrahentes à iudice de hoc interrogati, respondere teneantur? Respondeo contrahentes interrogatos de copula licet occulta, teneri iudici interroganti manifestare.

25. Est ne dispensatio valida, quando error vii iniori in gradu

gradu committitur? Minimè; v. g. si dicatur esse in quarto, cum sit in tertio. Porro si duo non æqualiter distent à stipite, necessariò non est facienda mentio gradus propinquo-
 ris, modò tamen alter contrahentium non distet vno tantum gradu à stipite. Ordinarius quidem non expresso propinquo-
 ri gradu non debet in foro externo dispensationem admitt-
 ere donec litteræ declaratorie afferantur.

26. *Requiro, quid seruandum, dum aliqua dispensatio de Pontificis mandato expenditur?* Requiritur, vt qui rescriptum Apostolicum debet expedire, ad confessiones sit ab Ordinario approbatus: vt sit Doctoratus laurea insignitus: vt habeat iustam causam dispensandi: vt rei veritatem, nisi notoria sit, vel aliunde constet, ab ipso pœnitente diligenter inquireat: vt Confessarius, cui rescriptum Apostolicum exhibetur, ad dispensandum. v. g. in Matrimonio, non dispenset, nisi impedimentum sit occultum, id est, nisi ignoretur à maiori viciniae parte, vel parochiæ, vel oppidi, vel Collegij, vel Monasterij: vt præcedat confessio dispensationem; quoribus hoc à rescripto iubetur: vt denique confessarius talia pia opera imponat, qualia prudenter imponenda iudicauerit. v. gr. in dispensationibus ad contrahendum matrimonium obtentis ratione delicti, imponenda est corporalis pœnitentia, aut menstrua confessio, quæ quidem fieri poterit quacunque Mensis die. Confessarius autem, cui datur facultas dispensandi circa matrimonium, curare debet ante dispensationis executionem, vt coniuges separentur, si id sine scandalo præstari possit. Denique vt ipsi coniuges certiores sint de consensu snullitate. Et literas dilacerare debet quoties in privilegio præscribitur literas dilacerari: & pro dispensatione nihil omnino exigere.

C A P V T III.

De dispensationis vi amissa, & de ipsius expensis.

§. I. 27. *Quænam modis vim suam amittit Dispensatio? Aut Visamissa dispensationis.* **Q**uæssatione causæ, aut morte concedentis, nondum effectu adimpleto, renunciatione, reuocatione, modò non sit. Dispensatio absolutè sine limitatione concessa. Dicitur, *cessatione causa*; quia cessante causa finali, seu motiua dispensationis, post obtentam ipsam, & nondum executioni mandata-